

Cardiff West CLP submission to Welsh Labour on Boundary Commission proposals

Although we welcome the proposal of the Boundary Commission not to separate the four constituencies of Cardiff, we feel there are greater ties between Cardiff West and Cardiff North than between Cardiff West and Cardiff South & Penarth; and likewise, greater ties between Cardiff South & Penarth and Cardiff East.

We also note that a change in the pairings of the four Cardiff constituencies would not have any knock-on impact on any other constituency pairings. It would therefore be a self-contained alteration to the initial proposals.

We therefore urge the Boundary Commission to amend this aspect of its proposals, taking into account the following factors:

Welsh language

Cardiff is both the most numerous and fastest growing area in Wales for the Welsh language, and this is highly concentrated in Cardiff West and Cardiff North. Of the 14 wards in Cardiff which have more Welsh speakers than the Cardiff average of 10.1%, 11 are in Cardiff West and Cardiff North, including the top 8. Uniting these areas under a common set of Senedd representatives would make it more likely that their common linguistic character are effectively represented, and contribute to the Welsh Government's ambition of a million Welsh speakers by 2050. The alliteration of 'Gogledd & Gorllewin' and 'Dwyrain & De' makes it easier for non-fluent Welsh speakers pronounce the areas, supporting the ambition to use Welsh language names where possible. It will also help to be able to abbreviate the constituencies.

Mixed character of communities

The north and north-west of Cardiff are characterised by a number of village-based communities, including the area covered by all six of Cardiff's Community Councils which are within Cardiff North and Cardiff West. Community bonds also exist across a number of the "Taff's Vale" villages, such as Gwaelod-y-Garth and Taff's Well, which extend across the Cardiff West-Cardiff North boundary. There are also communities where there are high levels of poverty covering a large area in both Cardiff North (Gabalfa, Llandaff North) and Cardiff West (Ely, Caerau, Pentrebanne).

Public services

Close links also exist when it comes to many local services, for example the catchment for Radyr Comprehensive school extending over the river and constituency to include Tongwynlais; strong links between the two Welsh-medium secondary schools Plasmawr and Glantaf; the Heath Hospital being the main hub of both urgent and secondary healthcare services in Cardiff West and Cardiff North; and similar provision of social housing across Cardiff West and Cardiff North (Ely, Caerau, Pentrebanne, Llandaff North, Gabalfa). Uniting these services under a common set of Senedd representatives would make it more likely that their common

interests and characteristics, including governance structures, are effectively represented.

Cardiff's future growth and development

Recent expansion and housing development in Cardiff has been concentrated in the North-West of the city (e.g. Lisvane, Pontprennau, Radyr/Plasdŵr). This is creating a concentration of new residents to the city, who can reasonably be expected to share demographic characteristics and needs when it comes to democratic representation. It is also highly likely that much of the focus of future development will be in this part of the city, both in terms of the consideration of new development and also the protection of existing landscapes (e.g. the "Green Wedge" referenced in Cardiff Council's preferred LDP strategy, which spans the majority of Cardiff West and Cardiff North's northern border). A single set of representatives will be best placed to coherently represent local residents as these issues and decisions are considered in the coming decade(s).

Local authority wards from Cardiff and Rhondda Cynon Taf

As noted by the Commission, the initial proposals would mean that Senedd members for the Cardiff West, South and Penarth constituency would represent wards that fall across three local authorities, each with distinct character and attributes. This would mean representatives needing to familiarise themselves with three sets of policies and local government stakeholders, which is likely to be detrimental for the quality of constituent service. Our counter proposal of pairing Cardiff West and Cardiff North would have the benefit of limiting this complexity by including both RCT wards (Taffs Well and Pont-y-Clun) in the same Senedd constituency. It would also increase the coherence of community links across Local Authority boundaries, for example joining the two closely-linked areas of Taffs Well and Gwaelod-y-Garth in a single seat.

Existing constituency ties

The current Cardiff Central Senedd constituency has been split between Cardiff South and Penarth and the new Cardiff East seat. By merging Cardiff South and Penarth with Cardiff East the former Cardiff Central seat would be in a single constituency. Trowbridge, Llanrumney and Rumney would be remerged with Cardiff South and Penarth back into one constituency. This would make things easier for the electorate understand the changes.

Transport links

While transport corridors into the city for commuters arguably run largely North-South, the pattern and direction of daily travel for residents in fact converge on a number of key routes and sites across Cardiff West and Cardiff North. The A48 (Western Avenue) stretching from Heath/Mynachdy in Cardiff North to Cardiff West's boundary at Culverhouse Cross is a major passageway for residents making daily

journeys. Similarly, residents of Cardiff West, including those in the newly attached ward of Pont-y-Clun to the north, are likely to find themselves regularly travelling through the two major intersections at Coryton and Mynchady, both of which are situated in Cardiff North. The M4 corridor to the north, combined with the A48 to the south and the A470 linking the two, create a particularly strong connection across the width of a Cardiff West-Cardiff North constituency. This is strongly reinforced by the Taff vale electrification and proposed new Metro stations serving the train line that conveniently connects the two sides of the river at Llandaf and Taff's Well (Cardiff North) and Radyr (Cardiff West). This Transport for Wales rail development is crucially centred on the new Depot at Taffs Well, directly on the Cardiff North/Cardiff West River Taff interface between Cardiff and the valleys.

Geographic features

Cardiff is bounded geographically by two distinct frontiers, at the North and South respectively. Its northern boundary is characterised by the range of hills which stretch across Cardiff North (Craig Llysfaen, The Wenallt and Craig yr Allt at Nantgarw) to Cardiff West (Garth Hill and Soar). This uniquely unites Cardiff West and Cardiff North whereas, by contrast, Cardiff South & Penarth and Cardiff East between them contain the whole of Cardiff's southern, coastal boundary. It is also the case that the River Taff, which at first glance may appear to be a natural division between Cardiff West and Cardiff North, is in fact a strong source of common identity for communities along each side of the Taff Valley, spanning Taffs Well, Whitchurch and Llandaff North and Gabalfa in Cardiff North, and Llandaff and Radyr in Cardiff West. The entirety of the river's greenfield course within Cardiff is contained in these two constituencies, and the issues of sustainability, ecological (flood) protection and water quality and use create a common interest across the two constituencies which would benefit from joint representation (as well as a single constituency link with RCT upstream). This echoes and reinforces the significance of the rail links through Cardiff North and West.

Cyflwyniad PLE Gorllewin Caerdydd i Lafur Cymru ar gynigion y Comisiwn Ffiniau

Er ein bod yn croesawu cynnig y Comisiwn Ffiniau i beidio â gwahanu pedair etholaeth Caerdydd, yr ydym yn teimlo bod cysylltiadau cryfach rhwng Gorllewin Caerdydd a Gogledd Caerdydd na rhwng Gorllewin Caerdydd a De Caerdydd a Phenarth; ac yn yr un modd, mwy o gysylltiadau rhwng De Caerdydd a Phenarth a Dwyrain Caerdydd.

Nodwn hefyd na fyddai unrhyw newid ym mharu pedair etholaeth Caerdydd yn cael unrhyw sgîl-ffeithiau ar unrhyw baru rhwng etholaethau eraill. Byddai felly yn newid annibynnol ar y cynigion cychwynol.

Yr ydym felly yn annog y Comisiwn Ffiniau i newid yr agwedd hon ar eu cynigion, gan ystyried y ffactorau isod:

Yr iaith Gymraeg

Caerdydd yw'r ardal o Gymru sydd yn tyfu fwyaf a chyflymaf o ran y Gymraeg, ac y mae hyn ar ei ddwysaf yng Ngorllewin Caerdydd a Gogledd Caerdydd. O'r 14 ward yng Nghaerdydd sydd â mwy o siaradwyr Cymraeg na chyfartaledd Caerdydd o 10.1%, mae 11 yng Ngorllewin Caerdydd a Gogledd Caerdydd, gan gynnwys yr 8 uchaf. Byddai uno'r ardaloedd hyn dan gyfres gyffredin o gynrychiolwyr Senedd yn ei gwneud yn fwy tebygol y bydd eu nodweddion ieithyddol cyffredin yn cael eu cynrychioli'n effeithiol, a chyfrannu at uchelgais Llywodraeth Cymru o filiwn o siaradwyr Cymraeg erbyn 2050. Mae cyflythrennu 'Gogledd a Gorllewin' a 'Dwyrain a De' yn ei gwneud yn haws i'r rhai sy'n llai rhugl eu Cymraeg i ynganu enwau'r ardaloedd, gan gynnwys yr uchelgais i ddefnyddio enwau Cymraeg lle bo modd. Bydd hefyd yn help i wneud byrfoddau o enwau'r etholaethau.

Cymeriad cymysg cymunedau

Nodweddir gogledd a gogledd-orllewin Caerdydd gan nifer o gymunedau pentrefol, gan gynnwys yr ardal sy'n dod o dan y chwech o Gyngorau Cymuned Caerdydd sydd o fewn Gogledd Caerdydd a Gorllewin Caerdydd. Mae clymau cymuned hefyd yn bodoli ar draws nifer o bentrefi "Cwm Taf", megis Gwaelod-y-Garth a Ffynnon Taf, sy'n ymestyn ar draws ffin Gorllewin Caerdydd-Gogledd Caerdydd. Mae cymunedau hefyd lle mae lefelau uchel o dlodi, dros ardal eang yng Ngogledd Caerdydd (Gabalfa, Gogledd Llandaf) a Gorllewin Caerdydd (Trelái, Caerau, Pentrebaen).

Gwasanaethau cyhoeddus

Mae cysylltiadau agos hefyd yn bodoli pan ddaw'n fater o wasanaethau lleol niferus, er enghraifft, dalgylch Ysgol Gyfun Radur, sy'n ymestyn dros yr afon a'r etholaeth i gynnwys Tongwynlais; cysylltiadau cryf rhwng y ddwy ysgol gyfun Gymraeg, Plasmawr a Glantaf; ac Ysbyty'r Waun yw'r brif ganolfan i wasanaethau gofal iechyd brys ac eilaidd yng Ngorllewin Caerdydd a Gogledd Caerdydd; a darpariaeth debyg

o dai cymdeithasol ledled Gorllewin Caerdydd a Gogledd Caerdydd (Trelái, Caerau, Pentrebaen, Gogledd Llandaf, Gabalfa). Byddai uno'r gwasanaethau hyn dan gyfres gyffredin o gynrychiolwyr Senedd yn ei gwneud yn fwy tebygol y cynrychiolir eu diddordebau a'u nodweddion cyffredin, gan gynnwys strwythurau llywodraethiant, yn effeithiol.

Twf a datblygiad Caerdydd yn y dyfodol

Mae ehangu a datblygiad tai yng Nghaerdydd wedi'i ganoli yng Ngogledd-Orllewin y ddinas (e.e. Llysfaen, Pontpennau, Radur/Plasdŵr). Mae hyn yn creu crynodiad o drigolion newydd i'r ddinas, y gellid yn rhesymol ddisgwyl iddynt rannu nodweddion demograffig ac anghenion pan ddaw'n fater o gynrychiolaeth ddemocrataidd. Mae hefyd yn dra thebygol y bydd llawer o ddatblygiadau'r dyfodol yn canoli ar y rhan hon o'r ddinas, o ran ystyried datblygiadau newydd a hefyd gwarchod tirweddau sy'n bodoli eisoes (e.e., y "Lletem Werdd" y cyfeirir ati yn newis strategaeth CDLI Cyngor Caerdydd, sy'n cynnwys y mwyafrif o Orllewin Caerdydd a ffin ogleddol Gogledd Caerdydd). Bydd un set o gynrychiolwyr yn y lle gorau i gynrychioli trigolion lleol yn ystyrlon wrth i'r materion a'r penderfyniadau hyn gael eu hystyried dros y ddegawd(au) i ddod.

Wardiau awdurdodau lleol o Gaerdydd a Rhondda Cynon Taf

Fel y nodwyd gan y Comisiwn, byddai'r cynigion cychwynnol yn golygu y byddai aelodau'r Senedd dros etholaeth Gorllewin Caerdydd, De Caerdydd a Phenarth yn cynrychioli wardiau o dri awdurdod lleol gwahanol, pob un a'i nodweddion a'i briodweddau arbennig ei hun. Golygai hyn y byddai'n rhaid i'r cynrychiolwyr ymgyfarwyddo a thair set o bolisiâu a rhanddeiliaid llywodraeth leol, ac y mae hyn yn debyg o fod yn andwyol i ansawdd y gwasanaeth i'r etholwyr. Mantais ein gwrthgynnig ni o baru Gorllewin Caerdydd a Gogledd Caerdydd fyddai lleihau'r cymhlethdod hwn trwy gynnwys dwy ward RCT (Ffynnon Taf a Phont-y-Clun) yn yr un etholaeth Seneddol. Byddai hefyd yn creu cysylltiadau cymunedol mwy dealladwy ar draws ffiniau awdurdodau lleol; er enghraifft, trwy uno dwy ardal gyfagos, Ffynnon Taf a Gwaelod y Garth yn un sedd.

Cysylltiadau etholaethau presennol

Rhannwyd etholaeth Senedd bresennol Canol Caerdydd rhwng De Caerdydd a Phenarth a sedd newydd Dwyrain Caerdydd. Trwy uno De Caerdydd a Phenarth gyda Dwyrain Caerdydd, byddai hen sedd Canol Caerdydd yn un etholaeth. Byddai Trowbridge, Llanrhymni a Thredelerch yn cael eu hail-uno â De Caerdydd a Phenarth yn ôl i un etholaeth. Fe wnâi hyn hi'n haws i'r etholwyr ddeall y newidiadau.

Cysylltiadau trafndiaeth

Er y gellir dadlau bod y coridorau trafndiaeth i'r ddinas i gymudwyr yn rhedeg yn fras o'r Gogledd i'r De, mae patrwm a chyfeiriad teithio dyddiol i drigolion mewn

gwirionedd yn cydgyfeirio ar nifer o lwybrau a safleoedd allweddol ar hyd a lled Gorllewin Caerdydd a Gogledd Caerdydd. Mae'r A48 (Rhodfa'r Gorllewin) sy'n ymestyn o'r Mynydd Bychan /Mynachdy yng Ngogledd Caerdydd at ffin Gorllewin Caerdydd yng Nghroes Cwrlwys yn llwybr o bwys i drigolion sy'n teithio bob dydd. Yn yr un modd, mae trigolion Gorllewin Caerdydd, gan gynnwys y rhai yn y ward sydd newydd ei hatodi, Pont-y-Clun i'r gogledd, yn debygol o fod yn teithio'n rheolaidd trwy'r ddwy brif groesffordd yn Coryton a Mynachdy, y ddwy yng Ngogledd Caerdydd. Mae coridor yr M4 tua'r gogledd, ynghyd â'r A48 i'r de a'r A470 sy'n cysylltu'r ddwy, yn creu cyswllt arbennig o gryf ar draws yr hyn fyddai'n etholaeth Gorllewin Caerdydd-Gogledd Caerdydd. Ategir hyn gan drydaneiddio Cwm Taf a gorsafoedd arfaethedig y Metro newydd sy'n gwasanaethu'r rheilffordd sydd yn gyfleus iawn yn cysylltu dwy lan yr afon yn Llandaf a Ffynnon Taf (Gogledd Caerdydd) a Radur (Gorllewin Caerdydd). Yr hyn sy'n bwysig yw bod y datblygiad rheilffyrdd hwn gan Drafnidiaeth Cymru yn canoli ar y Depo newydd dyn Ffynnon Taf, sy'n union ar ryngwyneb Afon Taf Gogledd Caerdydd/Gorllewin Caerdydd rhwng Caerdydd a'r cymoedd.

Nodweddion daearyddol

Mae dwy ffin ddaearyddol bendant i Gaerdydd, ar y Gogledd a'r De. Nodwedd y ffin ogleddol yw'r brynau sy'n ymestyn ar draws Gogledd Caerdydd (Craig Lllyfaen, Y Wenallt a Chraig yr Allt yn Nantgarw) at Orllewin Caerdydd (Bryn y Garth a Soar). Mae'r nodwedd unigryw hon yn uno Gorllewin Caerdydd a Gogledd Caerdydd; ar y llaw arall, mae, De Caerdydd a Phenarth a Dwyrain Caerdydd rhyngddynt yn cynnwys y cyfan o ffin ddeheuol, arfordirol Caerdydd. Mae'n wir dweud hefyd fod yr Afon Taf, a all ar yr olwg gyntaf fod yn rhaniad naturiol rhwng Gorllewin Caerdydd a Gogledd Caerdydd, mewn gwirionedd yn ffynhonnell hunaniaeth gyffredin i gymunedau o boptu Cwm Taf, gan ledu dros Ffynnon Taf, yr Eglwys Newydd a Gogledd Llandaf a Gabalfa yng Ngogledd Caerdydd, a Llandaf a Radur yng Ngorllewin Caerdydd. Mae cwrs yr holl afon dros feysydd glas yng Nghaerdydd o fewn i'r ddwy etholaeth hon, ac y mae materion cynaliadwyedd, gwarchodaeth ecolegol (rhag llifogydd) nac ansawdd a defnydd dŵr yn creu diddordeb cyffredin ar draws y ddwy etholaeth fyddai ar ei ennill o gynrychiolaeth ar y cyd (yn ogystal â chyswllt ag un etholaeth gydag with RCT i fyny'r afon). Mae hyn yn ategu ac yn cryfhau arwyddocâd y cysylltiadau rheilffordd trwy Ogledd a Gorllewin Caerdydd.